

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 118 0 Srr 002695 22 Srr
Banjaluka, 30.8.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci u vijeću sastavljenom od sudija: Senada Tice, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Tanje Bundalo, kao članova vijeća, postupajući po tužbi O.B., sin M., iz P., Grad D., koga zastupa punomoćnik I.P.-O., advokat iz D., podnesenoj radi utvrđivanja povrede prava na suđenje u razumnom roku u predmetu Osnovnog suda u Doboju broj: 85 0 P 042490 19 P 2 i dosuđivanja novčane naknade, na sjednici održanoj dana 30.8.2022. godine donio je

PRESUDU

Utvrđuje se povreda prava na suđenje u razumnom roku zbog dužine trajanja parničnog postupka koji se vodi kod Osnovnog suda u Doboju u predmetu broj: 85 0 P 042490 19 P 2.

Tužitelju se zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku dosuđuje novčano obeštećenje u iznosu od 700,00 KM koji se ima isplatiti iz budžeta Republike Srpske u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva za isplatu dosuđenog iznosa, uz naknadu troškova postupka u iznosu od 5,26 KM.

Obrazloženje

O.B. je ovom sudu, pozivom na odredbu člana 21. Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 99/20, dalje: ZZP), podnio tužbu za utvrđivanje povrede prava na suđenje u razumnom roku u predmetu Osnovnog suda u Doboju broj: 85 0 P 042490 19 P 2 i za dosuđivanje novčane naknade. U tužbi navodi: da je u navedenom predmetu tražio ubrzanje postupka i da je o tom zahtjevu pravosnažno odlučeno rješenjem predsjednika Osnovnog suda u Doboju, broj: 85 0 Zup 102007 21 Zup od 28. decembra 2021. godine, kojim je utvrđeno neopravdano odugovlačenje postupka; da je postupak, u kojem je tražena naknada štete, do donošenja tog rješenja trajao skoro osam godina; da se ne radi o složenom predmetu; da je tokom čitavog postupka tražio njegovo ubrzanje, sa čak 13 urgencija; da je iz više razloga pokretanje i vođenje te parnice za naknadu nematerijalne štete za njega bilo od izuzetno velikog značaja, jer je u vrijeme povređivanja imao navršenu 51 godinu života, nakon čega nije sposoban za obavljanje ranijih poslova, niti da se stručno usavršava i napreduje, a u ovako dugom vremenu su mu bila uskraćena novčana sredstva za poboljšanje zdravstvenih, kao i najosnovnijih životnih potreba. Traži da mu se na ime novčanog obeštećenja zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku, dosudi ukupan iznos od 15.646,64 KM (za svaku godinu kašnjenja po 1.000,00 evra, odnosno 1.955,83 KM).

Saglasno odredbi člana 23. stav 2. ZZP, od Pravobranilaštva Republike Srpske je pribavljeno izjašnjenje na tužbu. U izjašnjenju se ističe, da traženi iznos nije osnovan budući da se, prema odredbi člana 27. stav 2. ZZP, novčano obeštećenje može odrediti u iznosu od 300,00 KM do 3.000,00 KM po predmetu, a osim toga da je predmetni postupak već okončan donošenjem prvostepene presude.

Od Osnovnog suda u Doboju je zatražen i pribavljen (član 23. stav 1. ZZP) predmet broj: 85 0 P 042490 19 P 2 u vezi s kojim je i podnesena tužba za utvrđivanje povrede prava na suđenje u razumnom roku i dosuđivanje novčane naknade.

Uvidom u taj predmet je utvrđeno da je tužitelj dana 13.01.2014. godine, tužbom podnesenom Osnovnom sudu u Doboju, zatražio da se obaveže tuženi U.g. d.o.o. S. da mu na ime nematerijalne štete (pretrpljenog bola, straha i duševnog bola zbog umanjenja životne aktivnosti) i na ime nabavke lijekova isplati ukupan iznos od 36.500,00 KM. Zahtjev za naknadu štete je obrazložio navodima, da je tada radio kod tuženog, kao poslodavca, da je prilikom tog rada dotakao neobezbjeđen električni kabl i pao sa skele kada je zadobio teške tjelesne povrede koje su uzrokovale štetu.

Tuženi je odgovorio na tužbu 06.2.2014. godine. Nakon toga tužitelj je pisao dvije urgencije (22.7. i 30.11.2015. godine) da se predmet uzme u rad. Pripremno ročište je održano 11.01.2016. godine (godinu dana nakon podnošenja tužbe). Provedeno je vještačenje po vještacima odgovarajuće struke, održana tri ročišta za glavnu raspravu i donesena prva prvostepena presuda dana 08.9.2017. godine, protiv koje je tuženi izjavio žalbu o kojoj je drugostepeni sud odlučio rješenjem od 08.02.2018. godine kojim je usvoio žalbu, ukinuo prvostepenu presudu i predmet vratio na ponovno suđenje.

Tužitelj je podnescima od 08.5, 26.5, 10.9.2018. i od 04.01. i 28.3.2019. godine tražio dostavljanje drugostepene odluke i zakazivanje ročišta. U nastavku postupka, pripremno ročište je održano dana 09.7.2019. godine (više od godinu dana nakon ukidanja ranije prvostepene presude i vraćanja predmeta na ponovno suđenje). Na tom pripremnom ročištu je odlučeno da će se provesti dokazi vještačenjem po vještaku medicinske struke i inženjeru zaštite na radu. Tužitelj ponovo piše urgencije radi ubrzanja postupka (20.01, 03.9. i 17.11.2020, te 30.8.2021. godine). Kako sud ne reaguje, dana 03.11.2021. godine, piše zahtjev za ubrzanje postupka, kojem je (kako je naprijed navedeno) predsjednik suda udovoljio, rješenjem od 28.12.2021. godine. Nakon toga se u predmet ulažu nalazi vještaka sačinjeni 03.02. i 10.6.2022. godine i održava ročište za glavnu raspravu 15.7.2022. godine, te donosi presuda koja je strankama dostavljena 23.8.2022. godine, a predmet proslijeđen ovom sudu, dana 25.8.2022. godine, radi odlučivanja po predmetnoj tužbi.

Zaštita prava na suđenje u razumnom roku, kao i pravo na pravično zadovoljenje zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku, koje se ostvaruje u sudskom postupku na način i pod uslovima propisanim zakonom, regulisano je naprijed navedenim Zakonom o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku. Pravo na „suđenje u razumnom roku“ je sastavni element prava na pravično suđenje sadržano u odredbi člana 6. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu: Evropska konvencija), kao i u odredbi člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine. Okončanje postupka u razumnom roku je osnovno ljudsko pravo koje je vezano za efikasno sprovođenje pravde kod odlučivanja „o građanskim pravima i obavezama“ i o „krivičnoj optužbi“. Razuman rok je objektivno potrebno vrijeme da se odluči o nekom pravu ili obavezi i takva odluka izvrši, odnosno da se utvrdi osnovanost krivične optužbe protiv nekoga.

Iz naprijed opisanog činjeničnog stanja i toka postupka, od podnošenja tužbe za naknadu štete do donošenja nove prvostepene presude u ponovljenom postupku, u predmetu Osnovnog

suda u Doboju broj: 85 0 P 042490 19 P 2, proizlazi da su ispunjeni procesni uslovi za podnošenje tužbe, kakvu ima u vidu odredba člana 19. i 21. ZZP, za utvrđivanje povrede prava na suđenje u razumnom roku i za dosuđivanje novčane naknade.

S obzirom na datum podnošenja tužbe (13.01.2014. godine), kada je pokrenut postupak za naknadu štete i dan donošenja rješenja povodom zahtjeva za ubrzanje postupka (28.12.2021. godine), te donošenja prvostepene presude u ponovljenom postupku (17.8.2022. godine), postupak u ovom slučaju traje (osam godina) duže od uobičajenog i duže nego što je to bilo potrebno. Pitanje je da li se radi o nerazumno dugom trajanju ili se ta dužina može nečim opravdati i ko je odgovoran za tako dugo trajanje postupka.

Razumnost dužine trajanja postupka mora se ocjeniti u svjetlu okolnosti pojedinog predmeta vodeći računa o kriterijima propisanim odredbom člana 5. ZZP a to su – složenost predmeta u činjeničnom i pravnom smislu; ponašanje suda i drugih republičkih organa uprave, organa jedinica lokalne samouprave, javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlaštenja; ponašanje podnosioca pravnog sredstva i značaj predmeta za podnosioca pravnog sredstva.

U pogledu složenosti predmeta može se reći da isti nije složen u činjeničnom, a ni u pravnom smislu. Ipak je zahtjevao provođenje odgovarajućih dokaza i vještačenja po vještacima različite struke što je donekle doprinjelo dužini njegovog trajanja za šta nije odgovoran sud.

Ocjenjujući ponašanje suda pred kojim je vođen postupak, može se zaključiti da je sud odmah poslao tužbu na odgovor, a zatim, pošto je nakon 2 godine, zakazao pripremno ročište preduzeo i ostale procesne radnje (održao 3 ročišta za glavnu raspravu, odredio i proveo dva vještačenja, izveo i druge dokaze), s tim da između pojedinih procesnih radnji nije bilo dužih perioda, i donio presudu od 08.9.2017. godine. I drugostepeni sud je u razumnom roku (od 5 mjeseci) odlučio o žalbi tuženog, rješenjem od 08.02.2018. godine. Međutim, u nastavku postupka, kako je naprijed navedeno, novo ročište se zakazuje nakon više od jedne godine i to tek pošto je tužitelj napisao 5 urgencija da mu se dostavi drugostepena odluka i zakaže rasprava. Na pripremnom ročištu održanom 09.7.2019 godine određeno je provođenje dokaza između ostalog i vještačenjem po dva, naprijed navedena vještaka, o čemu su sačinjena i posebna rješenja od 11.9.2019. godine. Nakon toga nije bilo aktivnosti suda. Tužitelj je bio aktivan te je napisao 4 urgencije za zakazivanje glavne rasprave a onda i zahtjev za ubrzanje postupka o kojem je predsjednik suda pozitivno odlučio, kako je naprijed navedeno. Tek tada se pribavljaju nalazi vještaka, održava ročište za glavnu raspravu (3 godine nakon održavanja pripremnog ročišta) na kojem se provode dokazi i donosi presuda od 17.8.2022. godine.

S obzirom na ponašanje tužitelja i njegovu, naprijed opisanu, aktivnost i dato obrazloženje u tužbi, čini se da je taj predmet za njega imao poseban i izuzetan značaj, što se saglasno odredbi člana 5. tačka 4) ZZP, uzima kao jedan od kriterija za ocjenu trajanja suđenja u razumnom roku i određivanja novčanog obeštećenja.

Na temelju izloženog, ovaj sud smatra da ukupna dužina trajanja predmetnog postupka, a pogotovo vrijeme preduzimanja nekih procesnih radnji, nije zadovoljilo zahtjev „razumnog roka“ iz člana 6. Evropske konvencije, te da je u konkretnom predmetu došlo do kršenja prava tužitelja na „suđenje u razumnom roku“ kao jednog od elemenata prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije. Naime, navedeni periodi pasivnosti Osnovnog suda u Doboju se karakterišu kao neadekvatno administriranje pravde, suprotno standardima prava na pravično suđenje. Ovo tim prije što prvostepeni sud nije

ponudio bilo kakvo opravdanje za navedene periode pasivnosti, nego je, štaviše, naprijed navedenim rješenjem predsjednika tog suda, od 28.12.2021. godine, utvrđeno neopravdano odugovlačenje postupka.

Zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku, stranci se u sudskom postupku dosuđuje novčano obeštećenje (član 27. stav 1. ZZZP). Prema odredbi člana 27. stav 2. i stav 4. ZZZP novčano obeštećenje se određuje u novčanom iznosu od 300,00 do 3.000,00 KM po predmetu, u skladu sa kriterijumima koji su utvrđeni u članu 5. istog zakona, o kojima je naprijed bilo riječi.

S obzirom na rješenje predsjednika suda pred kojim je vođen postupak za naknadu štete, kojim je utvrđeno neopravdano odugovlačenje tog postupka i odluku u ovom predmetu (kojom je utvrđena povreda prava na suđenje u razumnom roku zbog dužine trajanja postupka), a imajući u vidu ekonomske uslove u Bosni i Hercegovini (podaci dostupni na www...) i naprijed opisane okolnosti konkretnog slučaja, te sadržaj odredbi člana 27. stav 1, 2. i 4. ZZZP (zbog čega se zahtjev tužitelja za isplatu iznosa od 15.64664. KM ukazuje neosnovanim i neutemeljenim na zakonu), tužitelju je, na ime novčanog obeštećenja dosuđen iznos od 700,00 KM na teret budžeta Republike Srpske.

Slijedom izloženog odlučeno je kao u izreci, na osnovu odredbe člana 26. stav 1. ZZZP.

Tužba za utvrđenje povrede prava na suđenje u razumnom roku i pravično zadovoljenje zbog povrede toga prava, propisana je kao pravno sredstvo ZZZP. Kako ovim zakonom nije uređeno pitanje naknade troškova postupka, izuzev propisa o oslobađanju od plaćanja sudske takse (član 30. ZZZP), prilikom odlučivanja o zahtjevu za naknadu troškova postupka, saglasno odredbi člana 23. stav 3. ZZZP, imaju se primijeniti pravila sadržana u odredbama Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 58/03 do 61/13, dalje ZPP).

S obzirom da je tužitelj djelimično uspio u ovom sporu (sa 4,50%), primjenom odredbe člana 386. stav 2. ZPP, dosuđena mu je naknada troškova postupka na ime sastava tužbe, prema Tarifnom broju 2. stav 1. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 68/05).

Predsjednik vijeća
Senad Tica

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić